

EYLÜL 1988 / SAYI: 94 / 1000 LİRA (KDV DAHİL)

GÖSTERİ

Hürriyet

S A N A T E D E B İ Y A T D E R G İ S İ

Gestalt'ın yeni figürde kullanımı: Francis Bacon "Otoportre"

durgunluk ve arayış dönemlerinde estetize olmuş salt biçimsel arayışlar sanatsever ve koleksiyocular kulübünün dışına taşamayınca, yeni bir tür sanat kuramcısı ve eleştirmenle bir arada tek bir yapıt gibi ortaya çıkmaktadır. Yani resim ve heykelde, belli bir çağdaş akımı destekleyen sanat kuramcısı ve eleştirmen öylesine bir yazı ve yorum türü geliştirmiştir ki, bu kuramlar o yapıtın tam bir parçası haline gelmişlerdir. O yapıtlar olmasa o yazılar çıkmaz ve o yazı ve yorumlar olmasa, o resimler okunamaz. New York'ta yakın geç-

miş Clement Greenberg'le geometrik, soyut resmin birlikteliği gibi. Daha önce resmin içindeki tasvirici unsurların resim dışına kayıp ressamın yanı sıra, bir yazara da ortak bir payda üzerine yeni bir tür ortaklık ve yazın türü fırsatı tanınması gibi bir olay. Bu artık sanat eleştirisini aşan 20'nci yüzyıla özgü yeni bir olgudur.

Bu yazın türünü de o yapıtın içine katarsak, olasılıklar durumu ve yeni bir içerik durumu (entropinin logaritmasının negatifi olarak) ortaya çıkmakta veya çıkmaya çalışmaktadır.

Bu arada, böyle bir ortaklığa yaslanmadan yeni figürasyon ve yeni anlatıcılık (Narration) yoluyla kendi içlerinde yeterli işler yapmaya çalışan sanatçılar da, işlerine devam etmektedirler. Çağdaş anlamda bir "bildiri" ve özgürlük zenginliği hâlâ gündemdedir.

İletişim çağıyla birlikte, organize endüstrileşmiş toplu üretim ve nesnelere dünyasının ve onun doğurduğu fetişlerin aşılması gerektiğinin kısmen savunulduğu bir dönemde. (Bir anlamda post - modernizm) Media, kanal ve transmisyon olaylarının plastik sanatlarda anti - nesneleşme, (de - materialization), nesnenin eritilmesi, anti - metalaşma, kur - boz, yap ve yok et, gel - geç, bugün var yarın olmasa da olur, gibi bir yaratma türünü oldukça geçerli kıldığını izliyoruz. On yıl önce McLuhan'ın da oldukça popüler kıldığı "The Medium Is The Message" türünden bildiri - kanalları mesajın üstüne çıkaran yaklaşımlar, bu yazının okunacağı Türkiye'de fazlaca işlerlik kazandırsa, bilimsel estetiğin akılcı bulgularıyla, çelişeceği gibi kolaycılığı akademik bir hale getirmek gibi bir tehlikesi de var. İnsan beyninin estetik ve biçimsel strüktürleriyle ilgili araştırmaları henüz tamamlanmış değil. Ama bir sanatçının sergiden sonra söküp dağıtacağı bir işi insan beyni, belki de duyu organlarıyla ve estetik algılama kapasitesiyle daha önceden söküp tüketiyor. Zaman boyutu sanatsal tutarlılık ve zenginlikte önemli bir faktör olarak karşımıza çıkıyor.

Kaynaklar:

- 1) Tüm - Çevresel Gerçekçilik. Özer Kabaş (Bildirişim ve Sibernetik Kuramları Açısından Plastik Sanatların Oluşumuna Bir Bakış), Yeterlik tezi İ.D.G.S.A., 1976.
- 2) Avant - Garde Art, Ed. by, Thomas B. Hess and John Ashbery, Collier - McMillan Ltd. London, 1978.
- 3) Visual And Auditory Perception. Gerald, Murch, The Bobbs, Merrill, Co. Indianapolis, New York, 1973.
- 4) On Human Communication, Cherry, Colin, The M.I.T. Press. Mass Inst. Of Tech.